

Thorvald Staunings radiotale

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

3. oktober 1925

Omstændigheder

Foredrag i radioen

De Unge og Deres Plads

Efter Ønske skal jeg i Aften tale over et neutralt Emne. De Unge og deres Plads i Nutiden, er opgivet mig som Titel. Jeg taler gerne til de Unge og om de Unge, thi der er hos os Mennesker en Trang til at vide, at den Gerning man holder af skal blive fortsat, og vi ved, at det kun sker, naar samme Gerning fanger Ungdommens Interesse.

Jeg skal dog ikke lade mig friste til at skildre for de Unge, hvad det er, jeg særlig ønsker fortsat.

Jeg ved imidlertid, at vi, der er ude over den første Ungdom, har mange Ønsker fælles, med Hensyn til de Unges Interesser. Der er meget godt i Samfundet, som vi ønsker bevaret og videre udviklet, og det er de Unge, der skal paatage sig dette, ikke alene for at glæde os, der en Gang forsvinder, men for at tjene sig selv og de kommende Slægter paa bedste Maade.

Fremtiden tilhører de Unge, og Ungdommen er selv et Stykke Fremtid. De Unge er vore Børn, vore Efterkommere, af hvem vi ønsker, at de skal være

forædlede Udgaver af os selv.

Der er Gamle i enhver Tid, som har rystet paa Hovedet og ytret stor Betænkelse over Tidens Ungdom, og dog er Ungdommen med Fejl og gode Sider det bedste vi ejer. De Unge møder ved Livets Bord uden Erfaringer, men det kan man ikke bebrejde dem. De gør sig i Reglen hæderlige Anstrengelser for at vinde Erfaring, selv om det ofte sker ved, at de gør de samme Fejl og de samme Dumheder, som gjorde de ældre erfarne.

De Unge stormer frem, siger man. Ja vist. De har Mod og ofte Kræfter. De ser for sig meget gammelt, som for dem er ligegyldigt, og de kræver Fremskridt, Udvikling, Nydannelser - og det er godt for Verden. Vi har mødt det Unge i mange af Livets Forhold. I Kunsten, i Forskningen, i Tekniken, i Politik og Samfundsliv, i Skolen og paa Arbejdspladsen. Man har ofte frakendt det, der præsteredes af de Unge, enhver Berettigelse, og dog har Ungdomsværk bestandig været det, der befordrede Fremskridtet. En Del var Blændværk, men andet var lødig Præstation, og den vinder sin Anerkendelse om end det ikke altid sker i første Øjeblik. - Mange af Kunstens Stormænd, mange der satte deres Arbejde ind paa at reformere Skolen, mange der syslede med Opfindelser og Udvikling af Teknik, begyndte under Modstand, blev frakendt Talent og Dygtighed, men sejrede endda.

De Unge vil af Historien kunne lære, at de ikke behøver at opgive deres Haab, fordi de møder Kulde og Modstand. Saaledes er Livet, men netop saaledes hæder det den Unge, der virkelig har Indhold.

Men der er, som sagt, meget godt i Samfundet, der ikke skal omstyrtes af en fremstormende Ungdom. Der er en Række Opgaver for enhver Nation, som Slægtled efter Slægtled skal fare videre, og over for disse gælder det i første Række, at de Unge kender deres Plads.

Vort Land og vort Sprog hører til de uforanderlige Arvelodder, som de Unge modtager, overfor disse pålægger vi dem at vise Ærbødighed og Kærlighed, og at indprente det næste Slægtled det samme.

Men ogsaa inden for vort Lands Grænser findes Bærepiller, der heller ikke maa fjernes, men om muligt forstærkes.

Den Kultur, som vort Folk gennem Slægtled har tilegnet sig, skal føres videre. Med Stolthed konstaterer vi, at hos os findes ingen Analfabeter. Med Tilfredshed ser vi hele Folket deltage i det offentlige Liv, Ansvarsbevidsthed og andre gode Egenskaber udvikles igennem dette demokratiske Samfundsliv, og Kulturen højnes ved Befolkningsdelenes ædle Kappelstrid. Men desuden findes indenfor dette Samfund Institutioner, som igennem Tiderne er skabt til Værn og Støtte for de svage, til Udvikling og Dygtiggørelse for Ungdommen. Alt saadant maa man ønske overladt i gode Hænder. Det har kostet Anstrengelse og Ofre at tilvejebringe meget af det, der findes i det moderne Samfund, netop fordi man mødte det unge, det nye med Skepsis og Uvilje. Kampe har maattet udkæmpes for at bringe nye Tanker og Ideer til Sejr i Oplysningen og i det sociale Liv. Store Ofre har selv Fattigfolk bragt for at vinde de Kulturgoder, som nu bestaar, man vil forstaa, at man ønsker disse besvaret for derved at skaane de Unge for saadanne Kampe og saadanne Ofre, som før har været fornødne.

Men naar jeg saaledes har peget paa det, som hele Samfundet ønsker at de Unge skal overtage og føre videre, saa vender jeg mig til andre Sider, hvor der er Bud efter Tidens Ungdom.

Vi lever i en urolig Tid, men i en Tid, der maa faa en fremragende Plads i

Historien. De menneskelige Samfund har skiftet Udseende. Spinderok og Væv, Olielampe og Ildsted er blevet Musæumsgenstande, ja, selv Hesten har mistet sin solide Stilling og er i vid Udstrækning erstattet af Automobil og Tractor.

De store Opfindelser har gaaet deres Sejrsgang. Slag i Slag er de fulgt. Dampmaskine, Lokomotiv, Dampskib, Elektricitet, Telegraf, Telefon, Automobil, Luftskeib, Flyvemaskine og Radio. Opfindelser og Teknik har gjort Livet rigere. Mange Vanskeligheder er fjernet fra Menneskenes daglige Liv. Kræfter er blevet frigjorte til Gavn for den kulturelle Udvikling, men endnu har Menneskene ikke fuldt ud gjort sig tit Herrer i Verden.

En Fordybelse i denne Side ligger dog udenfor Emnet, men viser alligevel, at der stadig er noget de Unge kan hellige deres Interesse. De Unges Plads i Nutiden er imidlertid som for ude i Livet - i Produktionen, i Trafiken, i Kunsten, i Videnskaben.

Det skal imidlertid indrømmes, at det kan være svært nok at finde sin Plads. Kampen for Tilværelsen er ikke blevet blidere med de store Fremskridt. Mennesker er overflødiggjorte ved de betydningsfulde Opfindelser, og da Menneskene ikke er Herre over disse Kæmpekræfter, er de ikke blevet tit Menneskenes Medhjælp i den Udstrækning, som det en Gang vil ske.

Der maa for eller senere ske saadanne Omdannelser i de økonomiske Love for Samfundet, som muliggør at Menneskene kan faa deres Arbejdskraft anvendt, og derved sikre sig det fornødne til Livet. Men til et saadant Maal af Kultur er Samfundene ikke naaet. Trods alle Mangler skal Livet imidlertid leves, og Nutidens Ungdom kan ikke give op, saa lidt som andre Tidens Unge har kunnet gøre det. Det gælder da at ruste det bedst mulige til Kampen for Tilværelsen, og Udrustningen er Kundskaber, Dygtighed og Arbejdsvilje.

Det er forholdsvis faa der er sikret det fornødne for at komme igennem Livet. De fleste maa være deres egen Lykkes Smed, og det er nok ogsaa det sundeste.

Det er imidlertid naturligt, at Samfundet giver alle Unge lige Vilkaar ved Starten, og dertil maa vi have det bedst mulige Skolevæsen. Nu ved jeg vel, at de Unge der nylig er gaaet ud af Skolen, ikke tænker saa meget paa dette Institut, men den maa have vor Opmærksomhed af Hensyn til den næste Ungdom. Den bedst mulige Skole for Børnene og for de Unge, der faar Adgang til videregaaende Uddannelse, bereder Vejen for dem, der skal ud i Livet, thi - netop i vor Tid, hvor Konkurrencen er haard, gælder det for livet enkelt at tilstræbe saadanne Fortrin, at hans Muligheder ikke paa Forhaand er helt ringe.

Men Skolen er kun Begyndelsen til den Læretid vi maa igennem. Ikke blot for dem der skal Vejen igennem Universitetet, ogsaa for Handelsmanden, for Byarbejderen, for Landmanden og for Fiskeren er det i vor Tid fornødent at vide mere end det, som Skolen gav Barnet. Og det gælder maaske netop nu mere end før, at den Inderklasse, der ikke har anden Udsigt end Fabriksbygningen, faar stærkest Brug for Viden, hvis han vil stræbe opad og være med til at højne sin egen Klasse i Samfundet.

De Unge, der i vor Tid skal ud og tilkæmpe sig en Plads i Livet maa, uanset hvilken Vej de vælger, forstaa, at Kravene til Intelligens er steget med den rivende Udvikling i alle Sider af Erhvervslivet. Handelsmedhjælperen maa lære moderne Handelskundskab, han maa lære fremmede Sprog, thi om end Grænserne mellem Landene stadig eksisterer, saa har dog de tekniske Fremskridt ført Folkene nærmere sammen, og nødvendiggjort en livligere Forbindelse med Omverdenen end for.

Arbejderne i de forskellige Virksomheder maa ikke blot lære de for deres Branche nødvendige Færdigheder. De maa ogsaa kende noget til saadanne Kæfter, som driver Værket eller anvendes i Bedriften. Elektriciteten, Motorer, Maskiner o. s. fr. Men hvis de vil videre, ikke blot personligt, men ogsaa som Klasse, som Led i Produktionssystemet, saa er ogsaa anden Dygtiggørelse fornøden.

Man er ude i Verden begyndt at anerkende Arbejdernes Ret til en anden Stilling i Bedriften, end den der hidtil tildeltes Lønarbejderne. Arbejderne bør rykke frem til at blive Interessenter i de Bedrifter, hvori de er mere interesserede end tilfældige Aktionærer, men skal de dette, maa de udvikle Evner, der hidtil ikke udvikledes.

De maa lære at bedømme Bedrifts-Økonomi, de maa lære at kende de internationale Forhold for Industrierne, Konkurrenceforhold og meget andet. Og de Unge er nærmest til at begynde det Studium, som uden Hensyn til hvor hurtigt Udviklingen skrider frem, vil være dem til megen Nytte og Tilfredsstillelse.

Der vil maaske være Unge som mener, at de ikke kan overkomme saadan Uddannelse, og det er selvfølgelig forskelligt, hvad Personerne kan, afhængigt af de Evner hvormed hver enkelt er udrustet, men jeg har heller ikke tænkt, at alle skal gaa frem efter samme Skema.

Alle kan imidlertid overkomme en Del. Naar vi tænker paa, hvad Pionererne i Arbejderbevægelsen og i Bondestanden har kunnet overkomme, saa kan Nutids-Ungdom ikke med nogen Ret tale om manglende Tid og Mulighed.

I svundne Tider, da Arbejdsdagen havde 10-12 Arbejdstimer, da ingen Hjælpemidler, som Biblioteker, Læsestuer, Foredrag, Fortsættelsesskoler o. l. stod til Raadighed, da var der Vanskeligheder ved at tilegne sig Uddannelse udover det som Skolen bød. Men desuagtet har vort Land, som andre Lande, kunnet præstere en Række af Arbejdere, der ved egne Kræfter naaede vidt frem og hævdede sig i aandelig Henseende. Nu er der Tid til Aandsarbejde. Arbejdsdagen er forkortet og gode Hjælpemidler staar til Raadighed - ogsaa for dem, der savner økonomiske Midler. Nu er der i Virkeligheden ingen Undskyldning for de mange, der har jævnt gode Evner.

Og det gælder endelig for alle, for den akademiske Borger som for Arbejderen, for Butiksmedhjælperen som for Landarbejderen, at de har Brug for en Del aandelig Udvikling, alene for at kunne varetage deres Rettigheder som Samfundsborgere paa behørig Maade. Det er ikke nok, og kan ikke være tilfredsstillende alene at afgive Stemme ved Rigsdags- eller Kommunevalg, og endnu mindre at undlade Afgivelsen af Stemme. Det maa være endnu mere tilfredsstillende at vide Besked med Samfundets Love, med de mange Principper efter hvilke Administration og Forvaltning foregaar, med Indenrigs- og Udenrigspolitik, med alt det der gaar under Betegnelsen: det offentlige Liv.

Og endelig er der et Antal af hvert Slægtled, som rykkes frem til ledende Stillinger i Bedrifterne, til Tillidsmænd, til Organisationsledere, til Politikere o. s. v. For alle dem er det af Vigtighed, at de i Ungdommen har tilegnet sig Kundskaber, har holdt Aanden i Udvikling og derigennem opnaaet den Modning, som det er værd at have i alle Livets Forhold.

Det er saadanne Livserfaringer jeg har vundet, og det er disse Erfaringer, der taler, naar jeg spørges om, hvad jeg mener om de Unge og deres Plads i vor Tid.

De økonomiske Forhold er i saa høj Grad bestemmende, at det kun bliver

forholdsvis faa der for Alvor vælger deres Plads selv, men alle kan dog bestemme, om de vil ind i Oplysningens Sollys eller vandre i aandeligt Mørke. Jeg haaber, at de Unge i stadigt voksende Tal vil stræbe frem til Lyset, frem til Kundskab og derved til den Magt, som solid Oplysning giver. Lad os sige med Holger Drachmann

Jeg lære vil af Videnskab

hvad den mig lære kan –

Jeg flytter Maalet frem, frem

ind i den nye Tid.

Tags

Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/de-unge-og-deres-plads>